

Input van het Nederlands Jeugdinstituut voor het uitwerken van een 'worst-case scenario corona'

Via de conference call van Zorg voor de Jeugd kreeg het NJi deze vraag: 'Denk met ons mee, wat zou er gebeuren als de huidige maatregelen i.h.k.v. de bestrijding van het coronavirus nog een jaar van kracht moeten zijn?' De uitnodiging was om een *top of mind*-antwoord te geven, niet een formeel of afgewogen document. Hieronder, gebundeld, de gedachten die in antwoord op deze uitnodigingen op kwamen borrelen.

Opgetekend 28/4/20.

Allereerst

Vanuit het perspectief van de jeugdige is het opvallend om te spreken van een 'worst case scenario'. Economisch of gezondheidstechnisch is dat wellicht logisch. Vanuit het perspectief van het kind is het dat niet. Natuurlijk wensen we kinderen geen 1,5-metersamenleving toe. Maar we willen nuance bepleiten:

- De formulering is weinig normaliserend en roept meteen de gedachte op aan allerlei nieuwe behandel- en ondersteuningsopties. Maar zonder dat we ons afvragen of dat wel nodig is.
- Het zou kunnen zijn dat een deel van de huidige maatregelen juist een positief effect op de ontwikkeling van jongeren en kinderen. Bijvoorbeeld door nieuwe inzichten rondom onze maatschappelijke kijk op 'leerachterstanden' of de ontwikkeling van andere manieren van lesgeven binnen het onderwijs.

Dus, in het kort: met Zorg voor de Jeugd ronden we deze week een Position Paper af waarin onze uitgangspunten voor de komende periode staan. Die uitgangspunten dagen ons juist uit om de vraag 'andersom' te bekijken: laten we nú doen wat nodig is om de ontwikkeling van kinderen niet te laten stagneren of zelfs te versnellen.

Om de vraag te beantwoorden:

- **Algemene bespiegelingen**
- Wat gebeurt er als de huidige maatregelen een jaar van kracht zijn? Dat is een lastige vraag omdat er zoveel variabelen zijn die invloed hebben op dit effect.
- Hoe houdt men dit vol? Zowel kinderen als opvoeders. Is er beleidsruimte om te zorgen dat de maatregelen waar mogelijk zo goed mogelijk rekening houden met de draagkracht van opvoeders en kinderen?
- Het zou waarschijnlijk toename van kansengelijkheid betekenen. Kinderen zijn in dit scenario meer aangewezen op de ondersteuning vanuit huis en hebben minder toegang tot beschermende factoren. Daarnaast zal door de recessie de armoede en stress in huishoudens naar verwachting gaan toenemen
- Het zal voor oudere schoolkinderen en studenten moeilijker zijn om gemotiveerd te blijven. Wanneer het nog een jaar zal aanhouden heb je misschien meer uitval of vertraging in studies. En als je klaar bent kun je minder makkelijk een baan vinden.
- Op dit moment missen jongeren inkomsten. Er is al grote schuldenproblematiek en die zal verergeren.
- **Invloed op 'het gewone ontwikkelen' hangt af van de leeftijd van het kind**
We moeten kijken naar alle ontwikkelingsstaken op de verschillende leeftijden/ontwikkelingsniveaus. Zijn die uit te voeren/te behalen als kinderen thuis zijn? Misschien met wat ondersteuning van afstand? Ik denk dat bij de kleinere kinderen heel veel van de universele ontwikkelingsstaken prima zouden verlopen (de gezinnen waar het veilig is). Wel zouden gemeente en basisvoorzieningen en ouders ontmoeting kunnen gaan organiseren (op gepaste corona manier) zodat kinderen ook elkaar blijven zien/ontmoeten?

Dit met heel veel kanttekeningen qua haalbaarheid voor ouders wat betreft combineren werk, onderwijs en eventueel extra zorgen rondom inkomen.

Voor de oudere kinderen lijkt het ingewikkelder aangezien jezelf losmaken van je gezin (je ouders) daar een van de hoofd ontwikkeltaken is. Het jezelf verhouden tot de wereld. Bij groepen, culturen, sub-culturen horen, je er tegen verzetten. Dat wordt allemaal lastig vanuit huis.

- **Invloed op ontwikkeling is ook verschillend per type ontwikkelpad**

Er is per type ontwikkeling een versnelling of juist belemmering te verwachten. We verwachten een positief effect op bijvoorbeeld het aanpassingsvermogen, leren over hoe je moet samenwerken, iets delen of iets voor elkaar over hebben. Een belemmering verwacht je eerder in een verarming contact met grootouders, belemmering in omgang met leeftijdgenoten, voor jongeren een belemmering in seksuele ontwikkeling.

Als de huidige maatregelen van kracht blijven voorzien we vooral een negatief effect op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Er vallen grofweg twee leef(leer)omgevingen weg namelijk 1) social activiteiten in de vrije tijd en 2) school. Hoewel dit juist plekken zijn waar kinderen eigenwaarde te ontwikkelen en aan veerkracht te winnen. Eigenschappen die belangrijk zijn in onze complexe en aan verandering onderhevige samenleving en in deze tijd van onzekerheid extra van toepassing zijn.

- **Een 1,5 meter-omgang heeft vanuit pedagogisch oogpunt een 'ondergrens' in leeftijd. Van de allerkleinsten kunnen we dit niet vragen.**

In een samenleving waarin op dit moment veel onrust en zorg is, hebben jonge kinderen de emotionele geruststelling en veiligheid juist nodig. Zij zijn gewend om die te krijgen in omgevingen waar de pedagogisch relatie centraal staat: thuis en/of op school, bij de kinderopvang en in wijkvoorzieningen. Dat is vanzelfsprekend; daar hebben zij recht op. Vanuit die vanzelfsprekendheid is het extra verwarrend en beangstigend als volwassenen die veiligheid ineens niet meer bieden. Naast gevoelens van gemis en tekort, ontstaan ook gevoelens van twijfel en verlies. Het vraagt veel tijd (en maatwerk) om die negatieve gevoelens weer teniet te doen. 'Vertrouwen komt te voet, en verdwijnt te paard'. Voor kinderen van 0 - 6 jaar is de 1,5 meter-omgang niet begrijpelijk uit te leggen; zij zijn niet in staat hierop zelf te anticiperen.

- **Het handhaven van 1,5-meter afstand leidt tot ontwikkelschade bij kinderen (0-12)**

Kinderen (0-12jr) leren uit drie bronnen: zichzelf, de materiële omgeving (ruimte & materialen), andere kinderen (model Riksen-Walraven). De volwassene steunt en stimuleert een kind optimaal gebruik te maken van deze drie bronnen. Daarvoor zet zij/hij omgangskwaliteiten in op gebied van interactie en verzorging.

In een situatie met 1,5-meter-instructie wordt deze rol ernstig aangetast. Met name het bieden van emotionele veiligheid, het meest zwaarwegende pedagogische doel in de omgang met kinderen, lijdt onder letterlijke en figuurlijke afstand.

Kinderen die zich niet veilig voelen hebben minder exploratie-drang en -durf. Zij kunnen de drie bronnen voor ontdekken, oefenen en leren, niet optimaal benutten. Hierdoor wordt hun ontwikkeling geremd en hun vertrouwen in de volwassene beschadigd. De volwassene is niet in staat om haar/zijn pedagogische rol als steunpunt en stimulator middels interactie naar behoren uit te oefenen. Het vervullen van de verzorgende taken, van groot belang voor veiligheid, is zonder meer onmogelijk 'op afstand'.

- **Samenvatting Informatie vanuit de podcast The Brain Architects Podcast: COVID-19 Special Edition: A Different World van Center on the Developing Child van Harvard University.** Kinderen ontwikkelen zich in interactie met anderen, ouders en opvoeders. Daarvoor is een gevoel van veiligheid nodig en de mogelijkheid voor wederkerigheid in de interactie. Dat ontstaat vanuit nabijheid. Dat is noodzakelijk voor een gezonde ontwikkeling. Maar bestrijding van het virus voor een gezonde fysieke ontwikkeling lijkt om afstand te vragen. Hoe verenig je deze twee?

Realiseer je je als ouder dat je niet alleen de hele dag hoeft klaar te staan voor je kind, maar dat je ook goed om jezelf moet denken; pas als je zelf goed in je vel zit kan je je kind een veilige basis geven. Vergelijk het met de instructie in het vliegtuig: doe eerst je eigen zuurstofmasker voordat je die van je kind opzet.

Het is in deze tijd belangrijk om angst bij kinderen zoveel mogelijk te reduceren, maar dat kan alleen als je zelf als ouder daar goed mee om kan gaan en dat is best lastig in deze tijd omdat we in een onbekende situatie zitten. Probeer voor jezelf uit te vinden wat voor jou werkt om stress te reduceren. Een gesprek? Meditatie? Wat voor jou werkt. Het is normaal om nu stress te voelen maar als t uit de hand loopt, roep dan hulp in. Dat is echt heel normaal.

En leer kinderen omgaan met stress. Probeer niet alles voor ze weg te houden. Dit kan goed door spel. Spel is belangrijk om coping skills te ontwikkelen. Alleen spelen en spelen met jou als ouder. Daarbij is wederkerigheid belangrijk.

Lessen voor de toekomst:

- We zitten hier allemaal samen in en we hebben iedereen nodig. Geen individualisme maar saamhorigheid. We betalen allemaal de prijs als mensen alleen aan zichzelf denken en daarmee anderen in gevaar brengen. We moeten voor elkaar zorgen.
- Als we ons niet kunnen vasthouden aan een curriculum, moeten we ons heroriënteren op 'ontwikkelen'.
- Naast uitdagingen zoals toename in eenzaamheid en misschien wel gewicht zien we ook kansen voor een boost in technologische ontwikkelingen. Een gebied waarin jongeren veel comfortabeler zijn.